

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора філософії у галузі права,

Левченко Діани Сергіївни, на дисертацію

Іващенко Олесь Володимировича на тему

«Публічне адміністрування у сфері відновлення територій, постраждалих внаслідок збройної агресії проти України», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

1. Ступінь актуальності обраної теми

Дисертаційне дослідження Іващенко Олесь Володимировича присвячене актуальній і комплексній проблематиці сучасного адміністративного права — формуванню ефективної моделі публічного адміністрування у сфері відновлення територій, постраждалих внаслідок збройної агресії проти України. Зазначена проблематика перебуває на перетині адміністративно-правового регулювання, безпекової політики, екологічного управління та відновлювальних процесів, що зумовлює її особливу складність і водночас високу наукову значущість.

Актуальність теми визначається тим, що відновлення територій у сучасних умовах виходить за межі традиційного розуміння відбудови як інфраструктурного чи економічного процесу та набуває ознак багаторівневої адміністративної діяльності, яка передбачає прийняття юридично значущих рішень щодо безпечності, допустимості та умов використання територій. Це обумовлює необхідність формування чітких процедурних рамок, у межах яких здійснюється збирання, перевірка та оцінка даних про стан територій, а також прийняття індивідуальних адміністративних актів.

Особливого значення досліджувана проблематика набуває в контексті європейської інтеграції України, що передбачає впровадження стандартів належного адміністрування, інтероперабельності публічних даних, екологічного моніторингу та просторового планування. Відновлювальні

процеси дедалі більше пов'язуються з вимогами до якості даних, прозорості процедур, підзвітності суб'єктів публічної адміністрації та забезпечення прав осіб, що відповідає сучасним європейським підходам до governance.

Водночас чинна модель правового регулювання у сфері відновлення територій в Україні залишається фрагментованою та функціонально розпорошеною: окремі елементи, пов'язані з обліком пошкоджених земель, протимінною діяльністю, веденням кадастрових і геопросторових даних, екологічним моніторингом та плануванням відновлення, не інтегровані у єдину адміністративно-процедурну систему. Це створює ризики неузгодженості управлінських рішень, зниження їх правової визначеності та ускладнення контролю за їх законністю.

У цьому контексті науковий підхід автора, спрямований на концептуалізацію публічного адміністрування у сфері відновлення територій як цілісної адміністративно-правової конструкції, видається методологічно виправданим і таким, що відповідає сучасним тенденціям розвитку адміністративного права. Запропоноване дослідження орієнтоване на поєднання нормативних, процедурних і інституційних елементів у межах єдиного механізму, що дозволяє розглядати відновлення територій не лише як політико-управлінське завдання, а як юридично впорядкований процес.

Отже, тема дисертаційного дослідження є актуальною, своєчасною та обґрунтованою, відповідає сучасним викликам розвитку публічного адміністрування, європейським інтеграційним процесам та потребам формування ефективного адміністративно-правового забезпечення відновлення територій.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані у дисертації Іващенко Олесь Володимировича, є належним чином обґрунтованими, логічно послідовними та методологічно виваженими. Ступінь

їх обґрунтованості забезпечується чітким визначенням мети, завдань, об'єкта і предмета дослідження, належною джерельною базою, а також послідовним застосуванням загальнонаукових і спеціально-юридичних методів пізнання.

Достовірність отриманих результатів підтверджується тим, що автор досліджує публічне адміністрування відновлення територій не фрагментарно, а як цілісну адміністративно-правову систему, у межах якої взаємопов'язані адміністративна компетенція, адміністративна процедура, індивідуальний адміністративний акт, кадастрові й геопросторові дані, контроль та гарантії захисту прав особи.

Структура дисертації є логічною та відповідає поставленій меті. У першому розділі розкрито теоретико-методологічні засади дослідження, у другому — адміністративно-правовий механізм публічного адміністрування у сфері відновлення територій, у третьому — проблеми чинного регулювання, європейські стандарти та напрями вдосконалення законодавства України. Така побудова забезпечує послідовний перехід від теоретичного обґрунтування до прикладних пропозицій.

Належний ступінь обґрунтованості висновків підтверджується використанням широкого кола нормативно-правових актів України, актів права Європейського Союзу, міжнародних стандартів протимінної діяльності, аналітичних матеріалів та наукових джерел. Це дозволило автору аргументовано виявити нормативну фрагментарність, інституційну неузгодженість і процедурну незавершеність чинної моделі відновлення територій та запропонувати шляхи їх подолання.

Загалом дисертація характеризується внутрішньою логічною цілісністю, достатньою доказовою базою, належним рівнем наукової аргументації та практичною спрямованістю сформульованих рекомендацій, що свідчить про високий ступінь обґрунтованості її основних положень і висновків.

3. Новизна одержаних результатів дослідження

Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає у формуванні цілісного адміністративно-правового підходу до публічного адміністрування у сфері відновлення територій, постраждалих унаслідок збройної агресії проти України, що забезпечує системну єдність теоретичних положень, адміністративно-правового механізму та напрямів удосконалення правового регулювання. Запропонований підхід має комплексний характер і базується на узгодженні компетенційного, процедурного, актового, інформаційно-цифрового та контрольного елементів публічного адміністрування.

До найбільш вагомих результатів, що мають ознаки наукової новизни, слід віднести передусім сформульоване автором теоретико-правове визначення публічного адміністрування у сфері відновлення територій як самостійної сфери адміністративно-правового регулювання, а також обґрунтування категорії адміністративно-правового циклу відновлення територій як цілісної системи взаємопов'язаних адміністративних процедур, що забезпечують послідовний перехід від фіксації шкоди до прийняття індивідуального адміністративного акта щодо правового режиму територій.

Важливим є також обґрунтування цілісної адміністративно-процедурної моделі законодавчого забезпечення відновлення територій як єдиного адміністративного провадження, у межах якого інтегруються облік постраждалих земель, фіксація шкоди, ведення кадастрових і геопросторових даних, гуманітарне розмінування, рекультивация, моніторинг і контроль із обов'язковим завершенням у формі мотивованого індивідуального адміністративного акта.

Заслуговує на підтримку удосконалення підходів до системи принципів, функцій і меж публічного адміністрування у відповідній сфері, а також до визначення адміністративної компетенції суб'єктів публічної адміністрації, змісту адміністративних процедур і вимог до індивідуальних адміністративних актів, що підвищує рівень правової визначеності, підконтрольності та захисту прав особи.

Науковий інтерес становить розвиток положень щодо адміністративно-правової інтерпретації європейських стандартів та міжнародно-правових підходів, зокрема у частині інтеграції геопросторових даних, екологічного моніторингу та гуманітарного розмінування як елементів єдиного адміністративного циклу відновлення територій.

Загалом наукова новизна результатів дослідження сформульована коректно, є внутрішньо узгодженою та підтверджується змістом дисертаційної роботи, що свідчить про її теоретичну значущість і практичну спрямованість.

4. Практична значимість дисертаційного дослідження

Практичне значення одержаних результатів дисертаційного дослідження полягає у можливості їх комплексного використання у науково-дослідній, правотворчій, правозастосовній та освітній діяльності, оскільки сформульовані у роботі теоретичні положення та практичні рекомендації спрямовані на вдосконалення публічного адміністрування у сфері відновлення територій як цілісного адміністративно-правового процесу. Зокрема, результати дослідження можуть бути використані для розвитку доктрини адміністративного права у частині осмислення адміністративно-правового механізму та адміністративно-процедурного циклу відновлення територій, у правотворчій діяльності — при формуванні та удосконаленні нормативного забезпечення відповідної сфери шляхом запровадження узгодженої адміністративно-процедурної моделі, інтеграції кадастрових і геопросторових даних, розвитку цифрової інтеперабельності та чіткого розмежування адміністративної компетенції суб'єктів публічної адміністрації, у правозастосовній діяльності — для підвищення рівня правомірності, обґрунтованості, мотивованості та підконтрольності індивідуальних адміністративних актів, а також удосконалення процедур їх прийняття й оскарження, і у освітньому процесі — при викладанні адміністративно-правових дисциплін та підготовці відповідних навчально-методичних матеріалів; загалом отримані результати мають

прикладний характер і спрямовані на подолання нормативної фрагментарності, забезпечення процедурної завершеності адміністративного циклу та підвищення ефективності й прозорості діяльності суб'єктів публічної адміністрації у сфері відновлення територій.

5. Повнота викладення результатів дослідження в опублікованих працях

Основні положення та результати дисертаційного дослідження Іващенко О. В. знайшли належне відображення у 6 наукових статтях, опублікованих у фахових виданнях з юридичних наук, а також у 3 тезах доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях, що свідчить про їх достатній рівень апробації та відповідність змісту дисертації. Тематика публікацій повною мірою кореспондує предмету дослідження та охоплює ключові напрями роботи, зокрема: теоретико-методологічні засади публічного адміністрування у сфері відновлення територій (зокрема у статтях, присвячених трансформації концептуальних підходів та функціонально-правовій характеристиці відповідної діяльності), планувальні та адміністративно-процедурні аспекти відновлення, питання адміністративних процедур компенсації та цифрового обліку, а також європейські стандарти відновлення територій, включаючи геопросторове управління та гуманітарне розмінування. Окремі публікації безпосередньо присвячені адміністративно-правовим викликам гуманітарного розмінування та відновлення земель, що відображає результати дослідження завершальної фази адміністративного циклу. Тези наукових доповідей доповнюють і конкретизують окремі аспекти дослідження, зокрема інституційно-правові засади політики відновлення територій, координацію протимінної діяльності та геоінформаційне забезпечення, а також адміністративно- та геопросторові основи відновлення земель у міжнародному контексті. Сукупність опублікованих праць системно відображає зміст дисертації, її теоретичні, процедурні, інституційні та європейсько-правові компоненти, що дає підстави констатувати належну повноту викладення

результатів дослідження, їх апробацію та відповідність встановленим вимогам. Кількість, зміст і тематична спрямованість публікацій дають підстави стверджувати, що основні результати дисертації належним чином оприлюднені, достатньо апробовані та адекватно відображають її ключові наукові положення.

6. Дискусійні питання та зауваження до дисертації

Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження Іващенко Олесь Володимировича, доцільно висловити окремі зауваження та міркування дискусійного характеру, які не впливають на загальну високу оцінку роботи, але можуть слугувати підґрунтям для подальшого наукового розвитку порушеної проблематики.

1. У дисертації здійснено ґрунтовний аналіз зарубіжного досвіду, зокрема Хорватії та Боснії і Герцеговини, у сфері гуманітарного розмінування та повернення територій до використання. У зв'язку з цим цікаво було б почути позицію автора щодо меж і можливостей імплементації відповідних підходів в Україні: якою мірою зазначений досвід може бути адаптований з урахуванням відмінностей у правових системах, масштабах забруднення територій та інституційній організації публічної адміністрації?
2. У роботі обґрунтовано доцільність формування єдиного адміністративного провадження відновлення територій як цілісної процедурної моделі. Водночас дискусійним видається питання його співвідношення з уже існуючими галузевими процедурами (земельними, екологічними, містобудівними, протимінними): чи не створює така уніфікація ризиків надмірної процедурної складності або дублювання регуляторних механізмів, і яким чином, на думку автора, має бути забезпечено їх узгоджене функціонування без порушення принципу ефективності публічного адміністрування?

3. У роботі значну увагу приділено адміністративно-правовій інтеграції гуманітарного розмінування у загальний процедурний цикл відновлення територій. Разом із тим, доцільно було б більш детально розглянути межі адміністративного розсуду уповноважених суб'єктів на завершальній стадії прийняття рішень щодо режиму використання земель, зокрема з урахуванням залишкових ризиків і невизначеності, що можуть супроводжувати результати процедур *land release*.
4. Окремі зауваження стосуються використання європейської термінології та англомовних категорій (зокрема «land release», «interoperability», інші похідні), які, будучи змістовно виправданими, не завжди супроводжуються їх належною адаптацією до національного адміністративно-правового категоріального апарату. У поєднанні з використанням складних синтаксичних конструкцій це місцями ускладнює сприйняття матеріалу. Більш послідовна термінологічна уніфікація та певна стилістична оптимізація сприяли б підвищенню чіткості й доступності викладу без втрати його наукової глибини.

Наведені зауваження мають рекомендаційний і дискусійний характер, не знижують наукової цінності дисертації, її теоретичної обґрунтованості та практичного значення, а лише окреслюють окремі аспекти, які можуть бути предметом подальшого наукового осмислення.

7. Загальні висновки

Дисертація Іващенко Олеся Володимировича на тему «Публічне адміністрування у сфері відновлення територій, постраждалих внаслідок збройної агресії проти України» є завершеною самостійною науковою працею, у якій розв'язано важливе наукове завдання, що полягає у визначенні сутності, змісту та структурної організації публічного адміністрування у відповідній сфері, а також у формуванні цілісного адміністративно-правового механізму його здійснення й обґрунтуванні науково виважених напрямів удосконалення адміністративно-правового регулювання на засадах європейських стандартів належного адміністрування.

Робота характеризується належним теоретико-методологічним рівнем, внутрішньою логічною узгодженістю, достатньою нормативною та науковою базою, обґрунтованістю сформульованих висновків і виразною практичною спрямованістю запропонованих положень. Дисертантові вдалося сформувати цілісне бачення відновлення територій як самостійної сфери публічного адміністрування, розкрити її адміністративно-правову природу, визначити системні дефекти чинної моделі правового регулювання, а також обґрунтувати адміністративно-процедурну модель відновлення територій як єдиного адміністративного провадження, що забезпечує правомірність, підконтрольність і юридичну визначеність управлінських рішень.

Наукові положення, висновки та рекомендації дисертації є належно обґрунтованими, характеризуються науковою новизною та можуть бути використані у подальших наукових дослідженнях, правотворчій діяльності, практиці суб'єктів публічної адміністрації, а також в освітньому процесі під час викладання адміністративно-правових дисциплін.

За змістом, структурою, рівнем наукової новизни, теоретичним і практичним значенням дисертація відповідає встановленим вимогам до кандидатських дисертацій за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Викладене дає підстави для висновку, що Іващенко Олександр Володимирович заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент –

доктор філософії у галузі права,

доцент кафедри менеджменту та

інноваційного розвитку Бізнес Школи «КРОК»

Вищого навчального закладу

«Університет економіки та права «КРОК»»

Діана ЛЕВЧЕНКО

Підпис: засвідчук
 Директор департаменту кадрів Вищого навчального закладу
 «Університет економіки та права «КРОК»
